

વધુ માહિતી માટે:

(૫૧૫) ૩૩૪-૩૪૬૪, ઓફિસ

(૫૧૫) ૨૩૮-૫૦૫૧, મોબાઈલ

j.dutcher@mchsi.com પર જહોન ડુચરનો સંપર્ક કરો.

૧૩ ટકાના વિકાસ દર સાથે ગ્લોબલ બાયોટેક એરિયા ૧૦૦ મિલિયન હેક્ટરને આંબી ગયો છે
ચીનને પ્રથમ વખત પાછળ રાખીને ભારતે વિશ્વમાં બાયોટેક પાકનાં સૌથી વધુ ઉત્પાદનમાં પાંચમો ક્રમ મેળવ્યો છે

દિલ્હી, ભારત – (જાન્યુઆરી ૧૯, ૨૦૦૭) ઈન્ટરનેશનલ સર્વિસ ફોર ધ એકિવિઝીશન ઓફ એગ્રી-બાયોટેક એપ્લિકેશન્સ (ISAAA) દ્વારા આજે જાહેર કરાયેલા વાર્ષિક અહેવાલ મુજબ ૨૦૦૬માં ખોરાક, ચારો, ફાયબર અને બળતણની વધુ માત્રામાં પેદાશ આપતા ટેકનોલોજી દ્વારા વૃદ્ધિ પામતા પાકો માટે વિવિધ સીમાચિહ્નો હાંસલ કરતા ખેડૂતોએ વિશ્વભરમાં બાયોટેક પાકોને ઝડપથી અપનાવવાનું ચાલુ રાખ્યું હતું.

બાયોટેક પાક અંગીકાર કરવાની શરૂઆત થઈ તેના બીજા દાયકાની શરૂઆતમાં બાયોટેક પાકનો વિસ્તાર ૧૨ મિલિયન હેક્ટર અથવા ૧૩ ટકા વધીને ૧૦૨ મિલિયન હેક્ટર પર પહોંચીને ૧૦૦ મિલિયન હેક્ટરની સીમા સૌપ્રથમ ઓળંગી હતી અને છેલ્લા ૫ વર્ષમાં બીજો સૌથી વધુ વિકાસ દર મેળવ્યો હતો. ૧૯૯૬ થી ૨૦૦૬નાં સમયગાળા માટેનો વિકાસ ૬૦ ગણા જેટલા અભૂતપૂર્વ વધારાને સમકક્ષ છે જે પાકની કોઈપણ ટેકનોલોજી માટે સર્વાધિક સ્વીકાર દર છે. વધુમાં, બાયોટેક પાકની રોપણી કરતા ખેડૂતોની સંખ્યા ૨૦૦૫ના ૮.૫ મિલિયન ખેડૂતોમાંથી વધીને ૧૦.૩ મિલિયન પર પહોંચતા સૌપ્રથમ વખત ૧૦ મિલિયનને આંબી ગઈ હતી.

ISAAA નાં ચેરમેન અને સ્થાપક તથા અહેવાલનાં લેખક ક્લાઈવ જેમ્સ ધારે છે કે વ્યાપારીકરણના બીજા દસકા દરમિયાન પણ પાકની આ પદ્ધતિ અપનાવવાનો દર સતત ઝડપી ગતિએ વધતો રહેશે. ૨૦૧૫ સુધીમાં ISAAA નો અંદાજ છે કે ૨૦ મિલિયનથી પણ વધુ ખેડૂતો લગભગ ૪૦ દેશોમાં ૨૦૦ મિલિયન હેક્ટર જેટલો બાયોટેક પાક વાવશે.

“ગયા વર્ષે બાયોટેક પાક ઉગાડતા ૯૦ ટકા અથવા ૯.૩ મિલિયન કરતા વધુ ખેડૂતો વિકાસશીલ દેશોનાં નાના અને સગવડ વિનાનાં ખેડૂતો હતા. બાયોટેકનોલોજીએ તેમની ગરીબાઈ દૂર કરવામાં સારો ફાળો આપ્યો છે,” જેમ્સે કહ્યું હતું. “આગામી દસકામાં લાખો નાના અને ગરીબ ખેડૂતો બાયોટેક પાક ઉગાડવાની ઓફર તરફ વળશે.”

ખરું જુઓ તો, અહેવાલમાં સૂચિત કરાયું હતું કે ઔદ્યોગિક દેશોમાં બાયોટેક પાક અપનાવવાના ૯ ટકાના વિકાસ દરની સામે વિકાસશીલ દેશોમાં આ દર ૨૧ ટકા સાથે ઘણો ઊંચો હતો. વિશ્વનાં બાયોટેક પાક વિસ્તારનાં ૪૦ ટકામાં વિકાસશીલ દેશોનો ફાળો છે.

બે બાળકોની વિધવા માતા અને ભારતમાં બાયોટેક કપાસ ખેડૂત તરીકે કાર્યરત રવિંદર બ્રાર કહે છે કે વિકાસશીલ દેશોનાં ખેડૂતોને બાયોટેક પાકો દ્વારા મળતા વધારાનાં ઉત્પાદન અને આવક ઉપરાંત પર્યાવરણીય અને સમય બચાવે તેવા લાભોની જરૂર છે.

“મારા બાયોટેક પાકોને કારણે છંટકાવનો ખર્ચ ઘટી ગયો છે અને વધારે ઉત્પાદન મળ્યું છે. મને આશા છે કે બાયોટેક પાકથી મારો નફો વધશે અને મારા કુટુંબને વધુ સારી જીવનશૈલી મળશે,” તેણે કહ્યું હતું.

ISAAA નાં ટ્રસ્ટી અને ભારતનાં એગ્રિકલ્ચરલ સાયન્ટિસ્ટ્સ રિફ્રૂટમેન્ટ બોર્ડના ચેરમેન સી.ડી. માયી રવિંદર બ્રારની ટિપ્પણીને સમર્થન આપે છે. “૨૦૦૧-૨૦૦૨માં ભારતમાં કપાસનાં હેક્ટર દીઠ ૩૦૮ કિ.ગ્રા લિન્ટનાં ઉત્પાદનને ૨૦૦૫-૨૦૦૬માં હેક્ટર દીઠ ૪૫૦ કિ.ગ્રા લિન્ટ સુધી વધારવામાં બીટી કોટનનો મહત્વપૂર્ણ ફાળો છે. ભારતમાંથી થયેલી કપાસની નિકાસ ૨૦૦૫માં ૦.૯ મિલિયન બેલ્સ હતી તે ૨૦૦૬માં વધારીને ૪.૭ મિલિયન બેલ્સ પર પહોંચાડવામાં બીટી કોટનમાંથી થતો ઉત્પાદનનાં વધારાનો ફાળો મુખ્ય છે. આ નિકાસ ભારતમાં નોંધાયેલો સર્વાધિક આંકડો છે.”

આ લાભોને કારણે વિશ્વભરમાં બાયોટેક પાકનો સર્વવ્યાપી વિકાસ થઈ રહ્યો છે. ૨૦૦૬માં દરેક મુખ્ય ખંડોમાં ચાવીરૂપ વિકાસ કેન્દ્રો હતા જેને કારણે બીજા દસકામાં બાયોટેક પાક માટે બહોળો અને સ્થાયી આધાર મળ્યો હતો. વધુમાં ૨૨ દેશોએ જ્યારે ગત વર્ષે બાયોટેક

પાક વાવ્યા હતા ત્યારે અહેવાલે સૂચિત કર્યું હતું કે ૨૮ દેશોએ ખોરાક/ચારા માટે નિકાસ માટે અને પર્યાવરણમાં છોડવા માટે બાયોટેક પાકને મંજૂરી આપી છે.

“દુનિયાની ૬.૫ અબજની વસ્તીના અડધાથી વધુ લોકો હવે એવા દેશોમાં રહે છે જ્યાં બાયોટેક પાક ઉગાડવામાં આવે છે જેને કારણે બાયોટેક પાક દ્વારા મળતા આર્થિક, સામાજિક અને પર્યાવરણીય લાભોથી ૩.૬ અબજ લોકોને ફાયદો મળી શક્યો છે,” જેમ્સે જણાવ્યું હતું. “બાયોટેક પાકોનો ચોખ્ખો ફાયદો ૫૧ દેશો મેળવી ચૂક્યા છે ત્યારે તેનો સ્વીકાર વધતો જશે.”

ચાવીરૂપ વિકાસ કેન્દ્રો

ધ અમેરિકાઝ: ૪.૮ મિલિયનનાં ઉમેરા સાથે ૨૦૦૬માં સૌથી વધારે નિરપેક્ષ એકરિજ વધારો નોંધાવીને ધ યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સે ઉત્તર અમેરિકા અને વિશ્વમાં વિકાસમાં અગ્રેસર રહેવાની પરંપરા જાળવી રાખી છે. સોયાબિન્સ અને બાયોટેક કોટનનાં કુલ ૧૧.૫ મિલિયન હેક્ટરમાં ૨૨ ટકાનાં વધારા સાથે દક્ષિણ અમેરિકામાં વિકાસમાં બ્રાઝિલ મોખરે છે. બ્રાઝિલમાં બાયોટેક કોટનનું વ્યાપારીકરણ સૌપ્રથમ ૨૦૦૬માં થયું હતું.

એશિયા: એશિયામાં ચાવીરૂપ આગળપડતા દેશ તરીકે ભારત ઉભરી રહ્યું છે. કુલ ૩.૮ મિલિયન હેક્ટરમાં ૧૯૨ ટકા અથવા ૨.૫ મિલિયન હેક્ટરનાં અત્યંત જંગી વધારા સાથે વિશ્વ ક્રમાંકમાં બે સ્થાન ઉપર આવીને વિશ્વમાં બાયોટેક પાકનાં પાંચમાં સૌથી મોટા ઉત્પાદક બનીને ભારતે પ્રથમ વખત ચીનને પાછળ રાખી દીધું છે.

આફ્રિકા: ગત વર્ષમાં મહત્વપૂર્ણ હરણફાળ ભરતા દક્ષિણ આફ્રિકાએ પોતાના બાયોટેક પાક વિસ્તારને લગભગ ત્રણ ગણો વધારીને આફ્રિકન ખંડમાં પ્રથમ સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું છે. નોંધનીય છે કે આ વધારો બીટી વ્હાઈટ મેઈઝ અને બીટી યલો મેઈઝમાંથી પ્રાપ્ત થયો છે જે પૈકી બીટી વ્હાઈટ મેઈઝ મુખ્યત્વે ખોરાક માટે વપરાય છે અને બીટી યલો મેઈઝ પશુઓના ચારા માટે વપરાય છે.

યુરોપ: યુરોપિયન યુનિયનનાં દેશોમાં પણ વિકાસ ચાલુ રહ્યો છે જેમાં બાયોટેક પાકો રોપનારા ૨૫ યુરોપિયન યુનિયનનાં દેશો પૈકી સ્લોવેકિયા છઠ્ઠો દેશ બન્યો છે. ૨૦૦૬માં ૬૦,૦૦૦ હેક્ટર વિસ્તારમાં પાક વાવવાની સાથે સ્પેને મોખરાનું સ્થાન જાળવી રાખ્યું છે. જો કે, અન્ય પાંચ યુરોપિયન યુનિયનનાં સભ્ય દેશોએ ૨૦૦૫માં ૧,૫૦૦ હેક્ટરનાં વાવેતરમાં પાંચ ગણા વધારા સાથે ૨૦૦૬માં લગભગ ૮,૫૦૦ હેક્ટરનું વાવેતર નોંધાવ્યું છે.

ભવિષ્યનાં વિકાસ ચાલકો

વિવિધ ભૌગોલિક વિસ્તારોમાં મહત્વપૂર્ણ તકો સાથે વ્યાપારીકરણનાં બીજા દસકામાં આ વિકાસ ચાલુ રહેશે તેમ ISAAA ધારે છે.

“માત્ર બાયોટેક ચોખાનાં વ્યાપારીકરણથી જ બાયોટેક પાક અપનાવનારા ખેડૂતોની સંખ્યા અંદાજે ૨૦ મિલિયનથી વધીને ૮૦ મિલિયન સુધી જઈ શકે તેમ છે. ચોખાનો પાક ઉગાડતા વિશ્વનાં ૨૫૦ મિલિયન ખેડૂતોનાં ત્રીજા ભાગના ખેડૂતો જે દરે બાયોટેક પાક અપનાવી રહ્યા છે તેના આધારે આ અંદાજ કાઢવામાં આવ્યો છે. આ ૨૫૦ મિલિયન ખેડૂતો પૈકી મોટાભાગના નાના અને ગરીબ વર્ગનાં છે અને ૮૦ ટકા એશિયામાં રહે છે. ઉત્પાદન વધારવા માટે જીવજંતુઓ સામે રોગપ્રતિકારકતાની ખૂબી ધરાવતા બાયોટેક ચોખા ૨૦૧૫ સુધીમાં ગરીબી અડધી ઘટાડવાનાં યુએનનાં મિલેનિયમ વિકાસ લક્ષ્ય પર મહત્વની અસર કરી શકે છે અને વિટામિન Aથી સમૃદ્ધ ગોલ્ડન ચોખા પોષણમાં મહત્વનો સુધારો લાવી શકે છે,” જેમ્સે કહ્યું હતું.

બાયોફ્યુઅલ એટલે કે જૈવઈંધણ પણ મુખ્ય વિકાસ ચાલક હશે. કાર્યક્ષમતા વધારવા અને વૈકલ્પિક ઊર્જાની વધેલી માંગને પહોંચી વળવા માટે તેમજ સેલ્યુલોઝ આધારિત ઈથેનોલને ઊર્જા પાકમાંથી બજારમાં લાવવા માટેના બાયોટેક વિકલ્પો શોધવા માટે બાયોટેક પાકોનો ઉપયોગ થશે. ખોરાક અને બળતણ માટેની વધતી માંગને પહોંચી વળવામાં બાયોટેક પાકો ચાવીરૂપ ભૂમિકા અદા કરી શકે છે. વધુમાં, દુકાળ સામે ઝીંક ઝીલી શકે તેવા લક્ષણો સાથેનાં બાયોટેક પાકો આગામી પાંચ વર્ષમાં બજારમાં પહોંચે તેવી અપેક્ષા સેવવામાં આવી રહી છે જેને કારણે સૂકા હવામાનમાં ઉત્પાદનની મહત્વની તકો ઊભી થશે.

બાયોટેક પાક અંગીકાર કરવામાં પહેલા દસકામાં અમેરિકન દેશો અગ્રેસર રહ્યા છે તો બીજા દસકામાં એશિયા અને તેના વિકાસશીલ દેશો જેમ કે ભારત, ચીન અને ફિલીપાઈન્સ તેમ જ બાયોટેકને અપનાવનારા નવા દેશો પાકિસ્તાન અને વિયેતનામમાં મહત્વપૂર્ણ વિકાસ નોંધાવાના આસાર છે. આફ્રિકા ખંડમાં દક્ષિણ આફ્રિકાનો સુખદ અનુભવ જોઈને બીજા દેશો પણ બાયોટેક પાકોનું વાવેતર કરવાની શરૂઆત કરે તેવા આસાર દેખાઈ રહ્યા છે જે પૈકી ઈજિપ્ત, બુર્કીના ફાસો અને કેન્યા જેવા દેશોમાં આશાસ્પદ ખેતરાઉ પરીક્ષણો થઈ ચૂક્યા છે. છેલ્લે, સમગ્ર વિશ્વમાં બાયોટેક પાક અંગીકાર કરવાના પ્રસંગોમાં થઈ રહેલો સાતત્યપૂર્ણ વધારો એક એવું વલણ બનવાની શક્યતા છે જે યુરોપિયન યુનિયન દ્વારા મળી રહેલી વધુને વધુ માન્યતાને પુરવાર કરે છે. અગ્રેસર સભ્ય રાષ્ટ્ર તરીકે ફ્રાંસ એક ચાવીરૂપ ઉદાહરણ છે જેણે ૨૦૦૬માં પોતાના બીટી મેઈઝનો વિસ્તાર અનેકગણો વધારીને ૫,૦૦૦ હેક્ટર કર્યા છે.

“બાયોટેકનોલોજીનો અંગીકાર કરવાનાં એક રોમાંચક સમયગાળામાં આપણે આવ્યા છીએ,” જેમ્સે કહ્યું હતું. “વ્યાપારીકરણનાં બીજા દસકામાં આપણે ભવિષ્ય તરફ નજર કરીએ તો બાયોટેક પાકોનાં મહત્વપૂર્ણ વિકાસમાં ઘણા પરિબળો ભાગ ભજવવા માટે તૈયાર છે. વિશ્વની ૧.૩ અબજ ગરીબ વસ્તી માટે મહત્વપૂર્ણ પ્રદાન અને અસર બાયોટેક પાકો આ દસકામાં કરી શકે છે.”

આ અહેવાલનાં સહપ્રાયોજક અમેરિકા સ્થિત પરોપકારી રોકફેલર ફાઉન્ડેશન છે જે ૧૯૬૦માં એક અબજ જેટલા લોકોનો જીવ બચાવનાર ગ્રીન રિવોલ્યુશન સાથે સંકળાયેલું છે અને અન્ય સહપ્રાયોજક ઈબેરસાજા છે જે સ્પેનનાં મકાઈનું વાવેતર કરતા વિસ્તારમાં મુખ્યાલય ધરાવતી સૌથી મોટી સ્પેનિશ બેન્કો પૈકીની એક છે. વધુ માહિતી અથવા વહીવટી સાર માટે www.isaaa.org પર લોગઓન થાઓ.

ઈન્ટરનેશનલ સર્વિસ ફોર ધ એકિવિટીશન ઓફ એગ્રી-બાયોટેક એપ્લિકેશન્સ (ISAAA) એ જ્ઞાન અને કોપ બાયોટેકનોલોજીનાં ઉપયોગો દ્વારા ભૂખમરો અને ગરીબી દૂર કરવામાં પ્રદાન આપવા માટેનાં કેન્દ્રોનાં આંતરરાષ્ટ્રીય નેટવર્ક ધરાવતું બિનનફાકારી સંગઠન છે. ISAAA નાં સ્થાપક ચેરમેન કલાઈવ જેમ્સ છેલ્લા ૨૫ વર્ષથી એશિયા, લેટિન અમેરિકા અને આફ્રિકાનાં વિકાસશીલ દેશોમાં રહ્યા અને/અથવા કામ કર્યું છે તથા કોપ બાયોટેકનોલોજી અને વૈશ્વિક ખોરાક સલામતી પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાની સાથે કૃષિવિષયક સંશોધન અને વિકાસને લગતા મુદ્દાઓ પરત્વે પોતાના પ્રયત્નો સમર્પિત કર્યા છે.